

ÎNVĂȚAREA ȘCOLARĂ DIN PERSPECTIVA INTELIGENȚELOR MULTIPLE¹

CZU: 37.015.3

DOI: 10.46727/c.17-11-2023.p87-91

Simion CRENGUȚA,

cercetător științific,

Institutul de Cercetare, Inovare și Transfer Tehnologic
al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

ORCID iD: 0000000202283193

Rezumat. Calitatea procesului de învățare reprezintă o adevărată cheie în transformarea educației. Iar stimularea elevilor să învețe, constituie nucleul progresului în educație. Astfel, rolul fundamental al școlii este să faciliteze învățarea. Teoria Inteligențelor Multiple câștigă tot mai mult teren, atât în mediul educațional, cât și în societate în general. Această teorie schimbă perspectiva asupra capacităților elevilor. Conform teoriei lui H. Gardner, toți oamenii posedă anumite tipuri de inteligență, care sunt fixate pe un anumit domeniu și la rândul lor dezvoltate în funcție de anumite abilități, care pot funcționa atât împreună, cât și separat. Descoperirea teoriei Inteligențelor Multiple aplicată la sala de clasă permite cultivarea talentelor, iar aceste talente devin adevărate atuuri pentru orientarea elevilor în parcursul lor școlar, și nu numai. Avantajul cunoașterii buchetului de inteligențe la elevi, constă în faptul că permite cadrului didactic să folosească abordarea potrivită în vederea însușirii unei materii/discipline. Iar aceasta va genera pentru elev plăcerea și motivația de a învăța. Cu ajutorul inteligențelor multiple elevul își va descoperi punctele forte și talentele: își va da seama că este inteligent, va ști pe ce forțe să se bazeze, iar acestea îi vor alimenta în același timp și stima de sine, care la rândul ei va duce la performanțe școlare mai bune.

Cuvinte-cheie: învățare școlară, inteligență, teoria inteligențelor multiple.

Summary. The quality of learning process is a real key in the transformation of education. So stimulating students to learn is the core of progress in education. Thus, the fundamental role of the school is to facilitate learning. The theory of Multiple Intelligences is gaining more and more ground, both in the educational environment and in society in general. This theory changes the perspective on students' abilities. According to H. Gardner's theory, all people possess certain types of intelligence, which are fixed in a certain area and in turn developed according to certain abilities, which can work both together and separately. Discovering the theory of Multiple Intelligences, which is applied to the classroom, allows the cultivation of talents, and these talents become real assets for guiding students throughout their schooling, and beyond. The advantage of knowing the bouquet of intelligences of students is that it permits the teaching staff to use the right approach in order to master a subject/discipline. This will generate for the student the pleasure and motivation to learn. With the help of multiple intelligences, the student will discover his strengths and talents: he will realize that he is smart, he will know what strengths he can rely on, and these, at the same time will fuel his self-esteem, which in turn will lead to better school performance.

Keywords: school learning, intelligence, theory of multiple intelligences.

¹ Articolul este elaborat în cadrul proiectului „Reconfigurarea procesului de învățare din învățământul general în contextul provocărilor societale. Cifrul 20.80009.0807.27A”.

Provocările secolului XXI devin tot mai evidente, încât demersul educațional are nevoie de o transformare/ajustare la schimbările rapide ale omenirii, cât și nemijlocit la o reconfigurare a procesului de predare/învățare. Cercetătorul K. Robinson consideră relevantă abordarea unei educații echilibrate, mai individualizată și mai creativă, adaptată la provocările cu care ne confruntăm, cât și la descoperirea talentelor autentice care se găsesc în fiecare copil/elev [5, p.17]. T. Wagner consideră că poți fi eficient în crearea schimbării: „Ca să transformi situațiile statice în dans, trebuie să le cânti pe melodia lor”, adică să încercăm să înțelegem în profunzime interesele și aspirațiile elevilor/studentilor [6]. De altfel și calitatea vieții umane se caracterizează prin varietatea de talente, pasiunile și temperamentele individuale. Așa dar, avem nevoie de un nou stil de educație, care să fie adaptat la provocările cu care ne confruntăm și la talentele care necesită a fi descoperite/redescoperite din fiecare din noi.

Astăzi, mai mult ca oricând societatea nu mai recompensează oamenii prin *ceea ce știu*, dar pentru *ce pot face cu ceea ce cunosc*. Prin urmare, un lucru devine cert că, schimbarea/transformarea în educație trebuie să fie îndreptată spre asimilarea/învățarea competențelor necesare în epoca schimbărilor rapide. Practica educațională și cercetările din domeniul educației ne demonstrează că, elevii învață cel mai bine atunci când fac ceva activ, când sunt curioși, descoperă idei noi și pun întrebări și simt direct entuziasmul disciplinelor. Profesorul A. S. Neill, consideră că învățarea adevărată are loc doar atunci când motivația unui elev/copil este intrinsecă – nu dictată de nevoia de a rezolva cu brio un test sau de a-i face pe plac unui profesor sau unui părinte, ci de dorința de a înțelege ceva care i-a trezit elevului interesul în mod natural [apud. 6]. Învățarea eficientă, indiferent de domeniu, reprezintă nu altceva decât un proces de încercare și eroare, de progrese care sunt încadrate de tentative eșuate în găsirea unor soluții. Or, eșecul face parte și el din procesul de învățare. Prin urmare, toți elevii pot excela, dacă le permitem să aleagă domeniile în care să se dezvolte ei înșiși.

Psihologul american H. Gardner, care este și autorul teoriei Inteligențelor Multiple, consideră că fiecare elev învață și înțelege în mod diferit. Potrivit lui H. Gardner teoria Inteligențelor Multiple reprezintă o viziune pluralistă a gândirii, care recunoaște multiple fațete diferite și discrete ale cunoașterii. În cartea sa „Inteligențele multiple. Noi perspective”, H. Gardner prezintă conceptul unei școli centrate pe individ, care să ia în serios această viziune multidimensională a inteligenței [4, p.101]. În viziunea lui H. Gardner, competența cognitivă umană este cel mai bine definită în funcție de ansamblul de abilități, talente și aptitudini mintale pe care le numește *intelligențe*. Cercetătorul este convins că, teoria Inteligențelor Multiple este mai umană și mai veridică decât opiniile alternative despre inteligență și că ea reflectă mai bine datele comportamentului uman „inteligent” [4]. În această ordine de idei, și T. Armstrong, pedagog și cercetător, în cartea sa „Ești mai inteligent decât crezi”, consideră că fiecare

are deja toate inteligențele, doar că în grade diferite. Aceasta însă, nu înseamnă că oricine excelează la tot (nimeni nu este *atât* de bun), dar *are* câteva abilități în fiecare domeniu [2, p.11]. T. Armstrong compară inteligențele multiple cu notele diferite dintr-o octavă pe un portativ: Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, Si, Do. Modul de a combina notele este unic, astfel niciun cântec nu este exact la fel. Mai mult decât atât, atunci când îți folosești cum poți mai bine toate tipurile de inteligență – în felul tău unic – vei umple lumea cu un cântec minunat pe care nimeni altcineva nu îl poate crea [2]! Astfel, este foarte important, atât părintele, cât și cadrele didactice să ajute și să încurajeze copiii/elevii, încât să-și dezvolte aceste inteligențe.

Aplicarea teoriei Inteligențelor Multiple în procesul de învățare rezultă o pedagogie centrată pe elev, devenind una activă și interactivă. Curricula școlară impune elevilor să respecte niște reguli precise în învățare. În rezultat elevii care nu se încadrează în acest tipaj de cerințe, trebuie să depună un efort suplimentar, sau să devină plictisiți. Într-un astfel de sistem școlar, neglijarea talentelor elevilor pentru că nu corespund cu ceea ce are el nevoie ca să reușească la școală, devine un risc. Învățarea înseamnă să descoperi savoarea academică, conținuturi, activități, care au drept obiectiv, dobândirea cunoștințelor și competențelor temeinice. Cercetătorul K. Robinson, ne atenționează prin faptul că, cunoștințele academice sunt importante și esențiale și ar trebui să facă parte din educația fiecărui elev, însă nu sunt suficiente. Ele sunt necesare, dar nu suficiente pentru acel tip de educație de care au acum nevoie toți elevii [5]. Iar inteligența umană nu se referă doar la aptitudinile academice, ea se reflectă în toate domeniile cum ar fi: arte, sporturi, tehnologie, afaceri ș. a. Viitorul omenirii depinde de abilitatea oamenilor de a stăpâni o gamă foarte bogată de abilități și aptitudini practice [apud. 5]. Din această cauză mulți elevi se regăsesc în eșec, deoarece nu răspund așteptărilor „academice”. Prin urmare, elevii talentați, creativi nu se consideră așa, deoarece materiile la care sunt buni la școală nu sunt valorizate. Or, a învăța înseamnă și să înveți despre tine, despre cine ești. Înseamnă să știi exact care îți sunt calitățile, defectele, capacitățile, talentele și gusturile, consideră autoarele A. Akoun și I. Pailleau [1]. Precum și citatul lui A. Einstein este destul de relevant în acest context: „Școala ar trebui să aibă mereu ca scop formarea unei personalități armonioase, și nu formarea de specialiști” [apud. 1].

Conform teoriei Inteligențelor Multiple, H. Gardner sugerează că nu există doar un singur mod în care poți fi inteligent, ci mai multe moduri diferite, adică opt moduri de a fi inteligent. Aceste moduri sau inteligențe sunt: verbal-lingvistică, logico-matematică, spațială (artistice), fizico-kinestezică, muzicală, naturală (receptivitatea față de mediu), interpersonală și intrapersonală (reflexive). Având în vedere că, școala se bazează și valorifică mai mult inteligențele verbal-lingvistică și logico-matematică, elevii care au lipsuri legate de aceste inteligențe pot întâmpina dificultăți la școală, deoarece sistemul școlar

predă și evaluează, în esență, în funcție de aceste două inteligențe [3]. Însă H. Gardner consideră că, nu există o ierarhie a inteligențelor, toate sunt importante. Iar pentru elevi este important să valorifice la maximum toate tipurile de inteligențe pe care le au.

Fiecare cadru didactic își propune spre îndeplinire anumite obiective în vederea înțelegerii unei materii/discipline. Aplicarea teoriei Inteligențelor Multiple la sala de clasă poate contribui la atingerea acestor obiective. Înțelegerea disciplinară este mult mai probabilă să fie obținută, dacă elevul se confruntă cu informațiile într-o varietate de tipuri și contexte, este de părere H. Gardner. Iar cel mai bun mod de a realiza acest lucru constă în exploatarea tuturor inteligențelor relevante pentru subiectul respectiv în cât mai multe moduri legitime cu putință [4]. Așa dar, cea mai eficientă metodă de înțelegere a ideilor și a conceptelor esențiale, susține H. Gardner, o reprezintă abordarea obiectului de studiu într-o varietate de perspective, care poate activa gama inteligențelor noastre multiple [apud. 4].

Învățarea centrată pe elev, reprezintă o învățare care ia în serios diferențele dintre indivizi, iar cadrele didactice ar trebui să depisteze punctele forte și înclinațiile educaționale ale fiecărui elev. Expertul mondial în educație T. Wagner, în cartea sa «Învăță cu inima», descrie cum pot fi create experiențe de învățare pline de sens, în pofida constrângerilor sistemului școlar convențional, pornind de la înțelegerea intereselor adevărate ale fiecărui elev și de la consolidarea factorilor săi motivaționali. Iar factorii precum: încercarea și eroarea, perseverența și respectul pentru elev/individ sunt la baza tuturor proceselor de predare și de învățare [6]. Inteligențele nu pot fi văzute în mod direct, ci numai observând acțiunile elevilor care execută diverse tipuri de sarcini și posedă diferite comportamente. Așadar, tot ce poate face un cadru didactic, este să observe activitatea elevilor în diverse domenii/activități și să deducă inteligențele frecvent implicate în rezolvarea sarcinilor. Experiențele școlare ne demonstrează, că elevii care întâmpină dificultăți la școală, metoda clasică de compensare a acestor lacune constă în lucrul suplimentar sau să exerseze în domeniile pe care nu le stăpânește. Însă aceste metode, pe lângă faptul că sunt solicitate, ele se dovedesc a fi și ineficiente. Pe când avantajul cunoașterii inteligențelor multiple, ne permite să folosim abordarea potrivită pentru fiecare elev, în vederea determinării acestuia să însușească mai bine materia. Bineînțeles că, acest demers reprezintă un efort de imaginație din partea cadrului didactic, însă pentru elev va genera o plăcere și o motivație de a învăța.

Aplicarea teoriei Inteligențelor Multiple în predare-învățare, încurajează elevii de a încerca lucruri noi și totodată de a-și urma interesele, iar acestea îi va determina pe tineri să-și poată descoperi pasiunea și scopul. Fără dezvoltarea acestor factori *motivatori intrinseci* pentru învățare, educația e doar puțin mai mult decât memorare și petrecerea timpului stând pe scaun – inutilă de altfel pentru tineri care pleacă în lume azi, este de părere T. Wagner [6].

În concluzie: Teoria Inteligențelor Multiple consolidează ideea că, elevii au diverse talente, care pot fi valorificate prin diferite moduri/activități didactice. Iar metoda cea mai eficientă de înțelegere a ideilor și a conceptelor disciplinare o reprezintă abordarea disciplinară dintr-o varietate de perspective, care la rândul lor pot activa gama inteligențelor multiple la elevi. Prin urmare, inteligențele multiple reprezintă un sistem orientat pe elev/individ, care oferă soluții în educarea întregii societăți.

Bibliografie:

1. Akoun A., Pailleau I. *Învăță altfel cu Pedagogia Pozitivă*. Didactica Publishing House, 2017. ISBN 978-606-683-454-4.
2. Armstrong T. *Ești mai inteligent decât crezi: un ghid al inteligențelor multiple, pentru copii*. București: Curtea Veche Publishing, 2019. ISBN 978-606-44-0211-0.
3. Beaurepaire A. *Descoperă aptitudinile copilului tău. Inteligența multiplă*. București: Litera, 2019. 79 p. ISBN 978-606-33-4667-5.
4. Gardner H. *Inteligențele multiple. Noi perspective*. București: Curtea Veche Publishing, 2022. ISBN 978-606-44-1162-4.
5. Robinson K., Aronica L. *Școli creative: revoluția de la bază a învățământului*. București: Publica, 2015. ISBN 978-606-722-056-8.
6. Wagner T. *Învăță cu inima: o educație neconvențională*. București: Publica, 2020. ISBN 978-606-722-415-3.